

DE TENTOONSTELLING FOTOWERK DOOR
 TRAAST EN GRUSON

Fotowerk, een tentoonstelling in de Beurs van Berlage te Amsterdam, werd gekarakteriseerd door de opdeling in zeventwintig ruimtes, die elk een sfeer uitademen die aansloot bij het geëxposeerde werk.

De ontwerpers Ewoud Traast en Edith Gruson zijn erin geslaagd een origineel beeld te verwezenlijken dat, ondanks een laag budget en eenvoudige middelen, het grondidee wist te realiseren: het binnenstebuiten keren van de donkere kamer. De simpele modulaire opbouw van de kabinetten en de fraaie indeling van de monumentale ruimte van Berlage gaven het fotowerk een extra waarde.

Foto: Ernst Moritz

OCEAAN COALITIES DOOR

ROELOF MULDER

Een catalogus met talloze technische hoogstandjes en een nieuwe typografie die niet in maniërisme vervalt en buitengewoon prettig leesbaar is.

In het boek is de inzet merkbaar van alle beschreven kunstenaars en de vaste hand van een begenadigd grafisch vormgever. Het boek onttrekt zich aan allerlei designopvattingen en is een object geworden dat elke liefhebber in zijn kast zal willen hebben.

HET BOEK VAK IN BEWEGING DOOR

MEVIS EN VAN DEURSEN

Wie dit boek openslaat zal in eerste instantie terugschrikken voor de vele soorten letters waarmee de tekst is vormgegeven. Maar het went snel. De typografie geeft een rigoureuze analyse van de tekst en draagt bij aan een goed begrip van de tekst. Zodat we hier een in wezen functionele vormgeving zien, zonder de vormtotaal van het functionalisme.

genootschap stemrecht te eisen. Toen dit echter werd geweigerd was er voor Klaas van Leeuwen en Willem Penaat alle aanleiding om tot de oprichting van een nieuwe vereniging te komen. Zo werd op 23 april 1904 de Nederlandse Vereniging voor Ambachts- en Nijverheidskunst opgericht; de VANK, die toen 23 leden telde. De eerste bestuurders van deze vereniging waren Jac. van den Bosch, H. Hana, K. van Leeuwen, Th. Molkenboer en W. Penaat. Van Leeuwen werd tot voorzitter benoemd. De sfeer waarin die oprichting tot stand kwam vertolkte W.F. Gouwe bij het 25-jarig bestaan van de VANK:

WIE beleefd heeft dien beminlijken tijd van nieuw enthousiasme, waarin de drang naar oorspronkelijken modernen vorm in onze kunstenaars een nauwer aaneensluiten zocht, belijdende in de keuze van het woord Broederschap, met zijn gilde-klank, een liefde van herleeftde herinnering als draagster van de jonge hoop; den tijd toen de overtuigden zich verzamelden onder den Amsterdamschen Muntoren en de Vereniging voor Ambachts- en Nijverheidskunst stichtten, (1904), die een sterken invloed ging uitoefenen in het afgelopen 25-jarig tijdvak, —

DE BOEKKUNST, DE GRAFISCHE KUNST EN DE RECLAMEKUNST

Met de oprichting van de VANK is een eerste stap tot consolidatie van kunstnijveraars en de toegepaste kunst een feit. In de eerste jaren van zijn bestaan kende de VANK menig conflictsituatie, omdat met name de leden die lid waren van de SDAP meer dan pure belangenbehartiging wilden door zich scherp op te stellen voor andere belangen die aan het vak en zijn beoefening waren verbonden om zo invloed op de gehele samenleving uit te kunnen oefenen. Hun opstelling tegenover de kunstenaars die een meer traditionele kunstenaarsorganisatie wilden gaf meerdere malen aanleiding tot bestuurswisselingen en statutewijzigingen. De invloed van de kunstnijverheidsbeweging zal zich nog tot en met de Eerste Wereldoorlog sterk doen gelden. Daarna worden pas nieuwe wegen ingeslagen op het gebied van de toegepaste kunst waartoe de boekkunst, de grafische en reclamekunst worden gerekend.

In de eerste vijfentwintig jaar van deze eeuw begon het opdrachtenpakket van de grafisch kunstenaar al duidelijker te lijken op dat van de grafisch ontwerper anno 1976. Het ontwerpen van affiches, vignettes, verpakkingen, etiketten, ex libris, boeken, letters, postzegels, houtgesneden illustraties enz. werd opgedragen aan architecten en beeldende kunstenaars, die zich ook op de grafische kunst hadden toegelegd, hoewel het aantal opdrachten nog erg beperkt bleef.

De boekdrukkunst kreeg met het verschijnen van de vier *Druckersjaarboeken* vanaf 1906 pas in de kringen van drukkers een kritische beschouwing. Hierin werd vooral het ontbreken van een eigen Nederlands karakter van het drukwerk aan de kaak gesteld, waarmee tevens werd gepleit voor het werk van de grafisch kunstenaar. In ieder hoofdstuk van deze jaarboeken werd de naam Morris genoemd om zijn stimulerende invloed op de hernieuwing van de boekkunst.

De machine die in de hele kunstnijverheidsbeweging slechts door weinigen werd geaccepteerd en door velen naar Engels voorbeeld zo werd veroordeeld, kreeg in Nederland erkenning.

Wij hebben de machine, we moeten haar hebben, het is nu de zaak ons niet te laten beheerschen door „het machinale” zooals zeer zeker langen tijd in het ambacht geschied is, maar de machine moeten we tot de willige uitvoerster maken van onze

(INTER)NATIONALE CONCURRENTIE

Door internationale verkenningen en uitwisselingen wordt de Ne steeds meer op de voorgrond geplaatst. De internationale vakpers geeft ho experiment erin.

Aan die kwaliteit wordt bij de opdracht voor een bank voorbij gegaan. Landor Associates uit Londen ontwierp het logo met ee de Swiss Bank en moest de kleurstelling herzien. BRS/Premisela en Vonk k nieuwe beeldmerk als uitgangspunt alle grafische en driedimensionale uitin AMRO vorm te geven.

Het was niet de eerste keer dat zo'n gr huistsij van ver werd gehaald. AKZO, Ahold en AMEV vonden het ook chique i buitenlands bureau te geven en zij kwamen dan ook terecht in de grijpgrage met een marketing-gerichte aanpak de concurrentie met Nederlandse bureau:

ADCN + BNO

Samenwerking en instituut voor vormgeving ADCN en bNO: K. Nu niet meer. Een opgewekt bericht en een oproep eind 1999 betrekking tot de gezamenlijke planning van de uitreiking van de ADCN pri kleine zaal van het Concertgebouw in 1991. De pers, opdrachtgevers en allen naar de ADCN/bNO middag komen!

Een invitatie voor de presentatie op 17 maart van de *Spantak* gewild object — valt in de bus. De kalender met een smaakmakende reput. André Toet van de Samenwerkende Ontwerpers samengesteld en vormgeg vakgebied van ontwerpers, kunstenaars, toneelschrijvers en componist journalisten schakeren elk blad.

In maart 1991 kunnen de leden toegangsbewijzen vo bestellen. De uitreiking van die jaarprijzen deed nogal wat stof Vrijthof verscheurde en public de toegangkaart, waarop de bNO en de Pi werden.

Rob Huisman omschreef de samenwerking in de beeldspraak van tussen ADCN en bNO. De vrachtwagenchauffeur — ADCN — bepaalde welke terwijl de olifant onrustig werd. Hein van Haaren sprak op deze b de toekenning van de Piet Zwartprijs. Zijn toespraak *Tegen lust* werd uitgeg vormberichten plaatste Carel Kuitenbrouwer vraagtekens bij wat design en re

Zijn we niet allemaal, ondanks onze goede bedoelingen met ideëenuitwisseling en een betere wereld, gemakkelijk te verleiden met de belofte aan 'easy money' en een 'fast life'? Zo wordt design een verkoopargument en scoort dat grafisch ontwerp het hoogst dat de visuele geliefheid van een video-

HANGERS VAN RUUDT PETERS

Nooit zullen mensen in één kamer bijeen alle hangers van Ruudt Peters tegelijk dragen. Dat is jammer. Want deze hangers zijn terecht als één collectie ingezonden voor de Designprijs Rotterdam 1993. Tezamen appelleren zij aan een mystiek die kenmerkend is voor zo niet Nederland, dan toch Europa.

Foto's: Rob Versluis

VRIJE VORMGEVING

Drieënzestig inzendingen, vijf nominaties, geselecteerd door Paul Derrez van Galerie Ra, Gert Staal, redacteur van NRC Handelsblad, en Marcel Wanders, directeur van WAAC's design & consult.

FONTANA. DE BRIEFOPENER VAN HERMAN HERMSEN

Deze briefopener van Herman Hermesen vertoont een vrijheid van vorm die zeker uitzonderlijk is voor een produkt dat machinaal wordt geproduceerd: wulps en toch strak, functioneel en toch weelderig, passend op zowel een privé-kabinet als een kantoormeubel.

Foto: Studio Voorhuis

TWEE KARPETTEN VAN MAARTEN

VROLIJK. 'DO YOU LOVE ME?' EN

'WHO SHOT BRUNO?'

Vloerbedekking is bijna altijd neutraal en past zich aan het interieur aan.

Deze karpetten doen dat niet. Zij zijn brutaal aanwezig en zullen de sfeer in huis sterk beïnvloeden. De titels verraden ironie. Het beeld zelf is van een niet-Nederlandse theatraaliteit.

Foto's: David de Jong

ARMBAND VAN HANS APPENZELLER

De unisex-armband van Appenzeller heeft een vorm die al vijftig of honderd jaar oud lijkt, maar in 1992 op de computer werd ontworpen.

Deze armband heeft de kwaliteit een klassiek Nederlands sieraad te worden: strak, functioneel, technisch perfect en aangenaam om te zien. In het dragen blijkt de armband uiterst beweeglijk en aangenaam om te voelen.

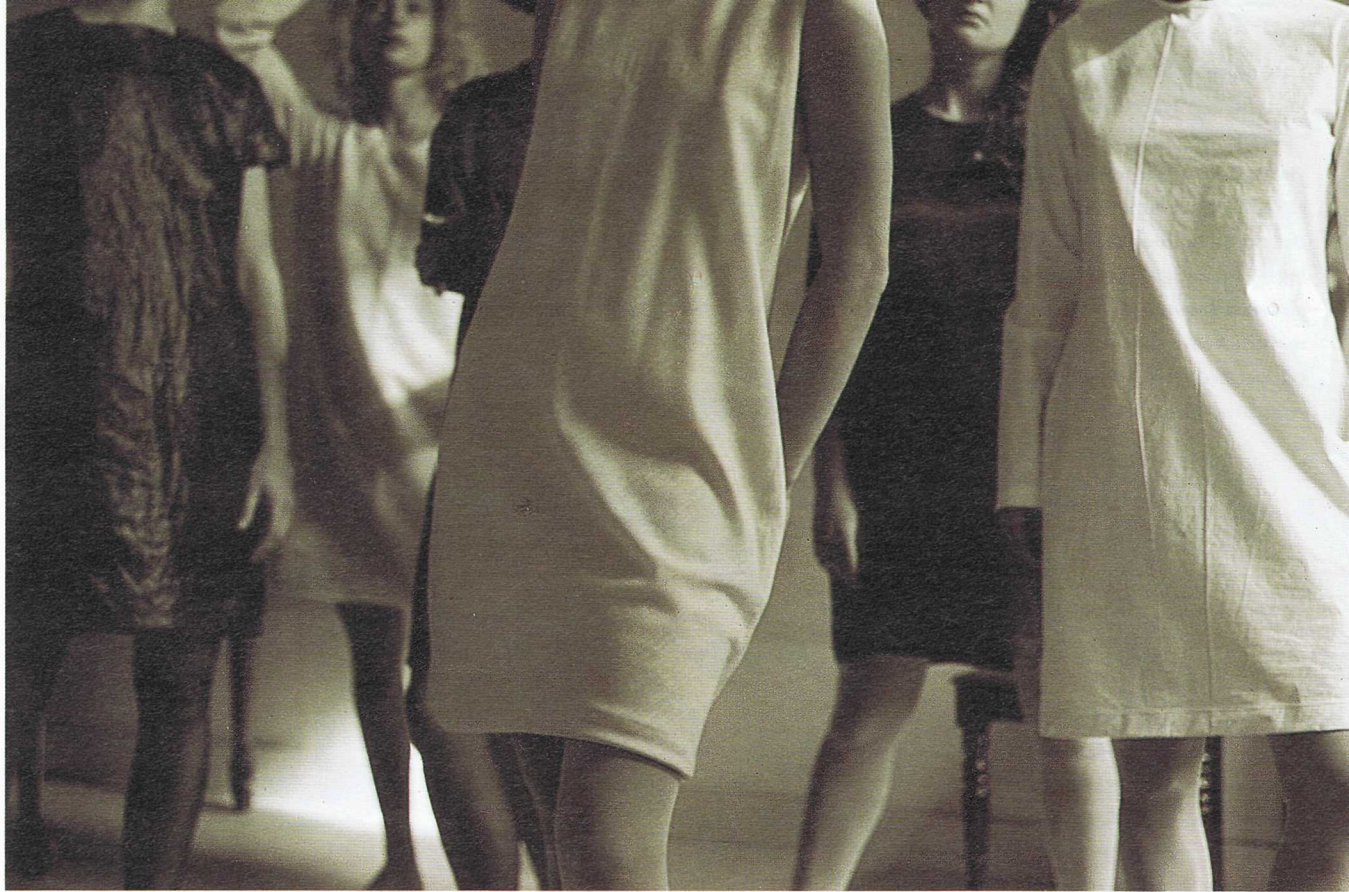

'DE ZEE EN DE ZON'

VAN ANNELIES PLANTEIJDT

Een collier zo lang, dat zij tot voorbij de knieën kan reiken. In tegenstelling tot de meeste colliers ook buitengewoon plat. En de kleinere ketting blijkt gemaakt uit de reststukjes van de grotere ketting. Het collier oogt heel sensitief en heeft een monumentale, schier oneindige lengte. In het dragen wordt alles weer anders. Tien, vijftien keer om de hals gedragen, wordt wat eerst plat was volumineus en wat eerst lang was rond en dik. Zo weet Planteijdt binnen de smalle marges van het collier toch nog grote stappen voorwaarts te zetten.

Foto: Tom Haartsen

KLEDING EN ACCESSOIRES

Negenendertig inzendingen, vijf nominaties, geselecteerd door Marjan Unger, directeur van Dutch Form, Lenie Coumans en John de Greef, redacteur van het tijdschrift MAN.

COMBATCLOGS VAN LOLA PAGOLA

Marijke Bruggink en Marlie Witteveen (Lola Pagola) ontwikkelden samen met Hans Kappetein (Adam's Boots) de combatclogs. Een verrassende, bijna humoristische combinatie van de profielzool van een legerlaas, het bovenwerk van motorrijschoeisel en de leren klomp uit Nederland.

Ze lopen goed, mede dankzij het kunstig gevormde voetbed van populierehout.

Foto: Roeland van Schagen

Nannet van der Kleijn en Alexander van Slobbe (oftewel: Orson & Bodil) wilden voor hun zomercollectie 1992 o.a. een jurk maken, die juist niet buitenissig was, juist niet wild-decoratief, juist niet 'le dernier cri'. Hun basisontwerp roept afhankelijk van stof en kleur telkens een net iets andere sfeer op.

Eenvoudig, mooi, perfect tot in de details, sensueel en prettig om aan te raken. Zij zijn wonderwel geslaagd in hun opdracht en vervolgens bleken zij met deze zomerjurken naadloos aan te sluiten op de actualiteit van de mode. Deze jurken zijn onderdeel van een grotere collectie.

Foto: J. Robaard

'LOVE' VAN JAN JANSEN

Al enige jaren onderzoekt Jan Jansen de mogelijkheid van minder gebruikelijke hakken. Deze hak is van kunststof en loopt prima. Ook deze schoen van Jansen vertoont een perfecte balans tussen lijn, vorm en volume. Het zachte leer van het bovenwerk is van de hoogste kwaliteit. 'Love' onttrekt zich aan de wisselvalligheid van seizoenen en zal jaren actueel blijven.

Foto: Studio Voorhuis

HORLOGES VOOR OILILY DOOR

NICO HOEBE

Ook het kledingmerk Oilily heeft uiteindelijk horloges uitgebracht en gaf de ontwerpdracht daarvoor aan Nico Hoebe. In afwijking van andere modieuze horloges gaf hij de wijzerplaat geen extra decoratie, en daarom kon deze klein worden gehouden. Dat gaf Nico Hoebe vervolgens alle ruimte om een groot aantal versieringen rondom de wijzerplaat te maken. De horloges verrassen door hun spannende contrasten in maat en materiaalkeuze, en passen in het gevestigde beeld van Oilily. In een bonte stoet naast elkaar gelegd, blijken de horloges een echte collectie te vormen.

Foto: Hans Thé

CHAPEAU CLAQUE VAN MIRJAM NUVER

Deze hoed van zwart velours is een vondst: kan plat in de koffer en past iedereen, in steeds andere variaties.

Foto: Henk Boudewijns

in

n Rotterdam

Design i

designprijs rotterdam 1993

25 produkten ten toon gesteld in de KunstHal in Rotterdam
interieur, boeken, mode, auto's, sieraden
van 17 januari tot en met 28 februari,
's maandags gesloten.

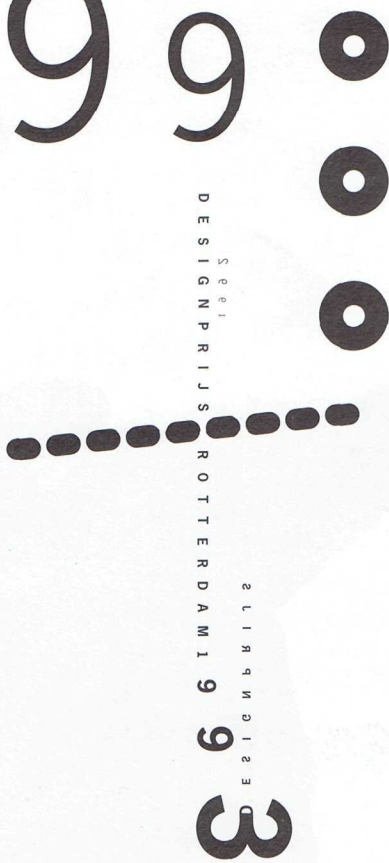
greep op verandering

congres over mode;
sprekers o.a. M. Lohr, M. Witmer en
J.M. van Meel
op maandag januari 25 van 9 tot 18 uur
in het World Trade Center
inlichtingen en aanmeldingen Hogeschool
der Kunsten Arnhem 085 - 535 601

mode- en designveiling

met werk van Jan van der Vaart,
Andries Copier, Arne Jacobsen, Puck & Hans,
Pieter 't Hoen, Jan Jansen, Fong Leng
kijkdagen
zaterdag 6 en zondag 7 februari 11-17 uur
maandag 8 t/m woensdag 10 februari 12-19 uur
veiling zaterdag 13 februari vanaf 10 uur
Studio Waterstad aan de Schiedamsedijk naast
het Imax Theater

d p r 1993

toegang f25,-
over te maken op giro
700 500
van de
Rotterdamse
Kunststichting
o.v.v. Dutch Design
Anno 1992

op zaterdag 20 februari, 19 uur in de KunstHal
met aansluitend! de uitreiking van de Designprijs Rotterdam 1993

DESIGNPRIJS

ROTTERDAM

1993

3

Dutch Design Anno 1992

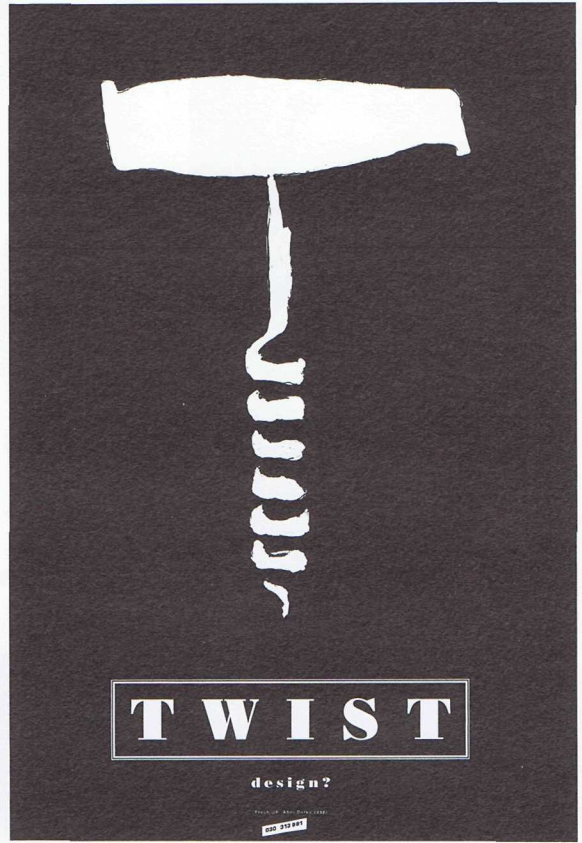
3 lezingen in anderhalf uur **sprekers** over de stand van zaken

Mario Trimarchi (Italië) industrieel ontwerper, docent Domus Academie
Reinhold Ludwig (Duitsland) hoofdredakteur ART AUREA
Michaël Zeeman (Nederland) chef kunstredactie van de Volkskrant

Fresh Up, ontwerp van Mieke (250 LBS) 000 310 881

!extra

Right from the heart

→ Toen onlangs, tijdens een forum, tegen grafisch ontwerper Lies Ros (Wild Plakken) lichtelijk verwijtend werd gezegd dat ze makkelijk praten had over 'engagement', in het veilige nest van de anti-apartheidsbeweging en de VPRO, herinnerde ze eraan dat je voor een bevlogen statement heel weinig nodig hebt, en zeker geen instituties: 'Stop je woede in de computer, draai hem honderd keer uit en plak hem op!' Precies dat deed een aantal ontwerpers uit Utrecht dat zich bij voorbaat opwond over de hype die men bezig was te bouwen rond de Designprijs Rotterdam. Als ad-hoc ontwerperscollectief 'Fresh Up' maakten en verspreidden ze een serie affiches die aan het denken wil zetten over inhoudelijke kanten van het ontwerp. 'Voor ons is een produkt alleen interessant als we met meer dan alleen de verpakking bezig kunnen zijn. De inhoud moet verder gaan

dan de buitenkant.' In de ogen van 'Fresh Up' is de Designprijs een typisch geval van 'buitenkant'; producten worden, los van hun context, louter op hun verleidelijke uiterlijk beoordeeld en de mooiste krijgt de prijs. Over het nut van die mooiheid en over de verantwoordelijkheid van de ontwerper ten opzichte van het functioneren van zijn mooie dingen hoor je weinig, aldus 'Fresh Up'. De woede van 'Fresh Up' leverde een aantal frisse affiches op A3-formaat op, die wild geplakt werden in Rotterdam, Amsterdam en Utrecht. Men wil nog van zich laten horen in de Kunsthall, om over de vraag 'of design zichzelf heeft achterhaald' verder te debatteren. De serie is ingezonden voor de Designprijs, maar werd niet genomineerd.

Max Bruinsma